

Mümtaz'er Türköne

Zafer fotoğrafındaki ayrıntılar

Erdoğan'ın seçim gecesi verdiği balkon fotoğrafı yaşananların ve yaşanacakların bir özeti. Fotoğrafta ilk defa aile fertlerinin neredeyse tamamı yer alıyor. İkinci ayrıntı ise, yürütülen –daha doğrusu yürütülemeyen– soruşturmalarda yolsuzluğun sembolü haline getirilen iki isim: Zafer Çağlayan ve Egemen Bağış. İkinci isim fazladan, kutsal değerleri aloya aldığı için şeddeli biçimde hedef tahtasında duruyor.

Başbakan, partisinin genel merkez binasının balkonunda verdiği bu fotoğrafla adrese teslim bir mesaj göndermiş oluyor.

Önce toplu cevap: Erdoğan seçim sonuçlarını yolsuzluk iddialarını nakzeden bir delil olarak önümüze koyuyor. Kısaca bu fotoğrafın altına yazdığı cümle, “Yolsuzluk mu dediniz, buyrun cevabı” olmalı. Yolsuzluk ithamları karşısında “halk sandıkta karar verecek” tezini sıklıkla dile getirdiğini hatırlayınca, bu muhakeme şekli Erdoğan'ın siyaset yapma tarzına göre kendi içinde tutarlı görülebilir. Peki hayatın ve dünyanın yalın gerçekleri karşısında? Bu sorunun kendisi kadar yalın cevabının, zafer fotoğrafının içinde yer almasını bekleyemeyiz.

Fotoğraftaki ayrıntıların tamamı yolsuzluk soruşturmaları ile bağlantılı. Aile fertlerinin bu yolsuzluk gündemine karşı duygusal bir tepki olarak fotoğrafta yer aldığı anlaşılıyor. Erdoğan verdiği siyasî mücadeleyi kişiselleştirmiş oluyor.

Peki doğru mu? AK Parti'yi yerel seçimlerde destekleyenler bu fotoğrafa mı oy verdiler?

“Halk şu mesajı verdi” diye, oy kullananların tamamını tek bir kişi varsayarak girilen seçim yorumları basit olduğu kadar yanıltıcıdır. Can alıcı soru şu: Seçmen AK Parti'yi yolsuzluk soruşturmalarından aklamış oldu mu? Oy tablosu ile Başbakan'ın parti genel merkezinden verdiği fotoğraf arasında bir tutarlılık var mı?

Bu sorunun cevabı demokrasilerin en temel sorunu olan “temsil eden”le “temsil edilen” arasındaki farklılıkta yatıyor. Sizce kaç seçmen bu fotoğraf için AK Parti'ye oy verdi?

Başbakan'ın bu fotoğrafı verirken söyledikleri aradığımız cevabın ipuçlarını veriyor. Başbakan tehditlerine devam ediyor. Hiçbir delile, hiçbir şahide dayandırmadan tekrarladığı ve sadece o tekrarladığı için bir değer taşıyan ithamlarına ara vermiyor. Başbakan bu seçim kampanyasını bir düşman cephe tanımlı üzerine inşa etmişti. Toplum keskin bir şekilde “benden yana olanlar” ve “karşımda olanlar” diye ikiye böldü. Ara vermeden düşman üretmeye ve toplumu kutuplaştırmaya devam ediyor. Çıkartacağımız ilk sonuç: Erdoğan seçim gecesi cumhurbaşkanlığı seçimi kampanyası için

düğmeye basmış oluyor.

Düşman üreterek siyaset yapmak, halkın korkularına hitap etmek demek. Erdoğan bu korkuyu halka yerleştirmeyi başardı. Korku, bütün insanî duygular arasında davranışlar ve kararlar üzerinde çok etkili bir güce sahiptir. Korkan insan bütün önceliğini korkunun kaynağından uzaklaşmaya verir. Dış güçler tezgah peşinde. İç düşmanlar kapıda bekliyor. “Paralel devlet”, “hayalet yapı” devleti ele geçirmeye çalışıyor. Tercih edin: Yolsuzlukla mücadele mi, yoksa düşmanla savaşmak mı?

52 milyon seçmen, üstelik yerel dinamiklerin devrede olduğu bir seçimde bir öncelikler sıralamasına göre hareket etti. Öncelikler sıralamasında iki saik arasındaki çelişki önemine göre çözülür. Önceki, diğerini değersiz ve gereksiz kılar. Seçim sonuçları seçmenin öncelikleri arasındaki hayati sıralama hakkında bir fikir veriyor. Aynı sıralamanın Erdoğan için geçerli olduğunu düşünebilir miyiz? Erdoğan’ın başarısı bu sıralamayı çok iyi bilmesi ve propaganda gücü ile korkuyu, boydan boya her önceliğin içine yerleştirmesinden geliyor.

Şayet Erdoğan seçimden açık bir mağlubiyet ile çıksaydı, yolsuzluk soruşturmaları takıldığı engeli aşıp yoluna devam edecekti. Şimdi aynı minval üzere, kaldığımız yere geri dönmüş olduk. Kullandığı tehditkâr ve ayrıştırıcı üsluba kadar her şey aynı. Yolumuz uzamış oldu.

Seçim sonuçlarını ve getireceklerini yorumlamak için bu tehditlerden önce balkon fotoğrafına bakalım. Seçmeni ile Erdoğan aynı şeyi mi söylüyor?

2014-04-01
